

Klaseko zerrenda

ULA IRURETAGOIENA

Irailaren lehenetan, hasierak, nobedadeak eta estreinaldiak: estutxe eta koaderno berria, izena emandako ikastaro edota ekintzetarako taldekideekin lehen enkontrua, aktibitate emanaldi eskaintza oparoa publizitate orrietan edonon, ikasturtearen agenda betetzeko, nork berea konposatuz. Irakaslearentzat, ikasle belaunaldi berria begi eta esku artean. Itsu-itsuko hitzordu batean bezala zititzen gara ikasturtearen lehen klasean irakasleak eta ikasleak. Ezezagunen arteko *kedadan* zirrara urduria hedatzen da gorputzetik, etortzearen denboraldia nola izango ote den galdera erantzunezina soinean, segurtasun faltaren beldurra ernaltzen diren unea.

Lehen aurpegi horiei izena jartzeko, Donostiako arkitektura unibertsitate publikoko euskara klasearen izen-zerrendari begira, hauxe ikusi dut: jatorri katolikoko izen gutxi (Maria, Jesus, Dolores, Begoñarik ez), Ane eta Jon klasiakoak beti, eta natura jatorriko hitz-izen joeraren belaunaldia oraindik ez dela iritsi konprobatu. Euskarazko izendegiko izenen nagusitasuna. Bi izenek begira jotzen dute; bata June eta Chen konbinatzen dituelako eta besteak beste hizkuntzetako hotsa daukalako. Abizenen dagokionez, espainiar eta euskal jatorrikoak kantitate parekoetan berdinduak, eta ez dago europar, afrikar, eslaviar edo asiar idazketakorik. Latinoamerikako abizen, izen eta aurpegirik ez dago klasean; beltz arrazako bakarra eta asiar arrazako bi. Bestela, zurtasuna eta izen femeninoak nagusi dira. Klaseko alineazioa ozen entzuteko eskatu dugu, bakoitza eroso sentitzen den izendapena besteoi jakinaraziz.

Hemen adierazitako erradiografia agian ez da euskal lurraldeko lagin esanguratsuenetakoa, eta ez da helburua ondorio azkarrik ateratzea. Baina harri-garria egin zait nola institutueta eta gazteen tabernetan ikus daitekeen dibertsitatea ez den arkitekturako klasera iristen, arkitekturaren profesioak gizartean oraindik "elite" markaren zantzuak mantentzen dituela kuestionatuz. ●

"Nahi duena izango da"

ESTITXU EIZAGIRRE KEREJETA

Hankartean hau dauka baina berak erabakiko du neska edo mutila den" –guraso aurrerakoen modako esaldia–. Elkarrizketarik ez da sortzen plazan, ea bakoitzaren ustez "neska" edo "mutila" izatea zer ote den hankartean genital bat izatetik harago. Jarrera ireki bat azaltzen du guraso aurrerakoi horrek, "bera nahi duena izango da eta nik onartuko dut". Ume horren nahiak eta izaera kanpoko eraginik gabeak, berezkoak balira bezala. Hain justu gurasook gure haurren izaera eta nahietan eraginik ez bagenu bezala.

Ikerketek diotenez, munduratu berri den haur bat besoetan hartzen dugun lehen momentutik elkarrengatik dugu eta elkarrengana egokitzen goaz: haurra-keinu batzuk gustuko ditugu, atseginak zaizkigu, agian grazia egiten digute, eta hankagorriak perzibitzen du erreazio positiboa sortzen duela gehien maite dituenengan. Aldiz beste keinu, soinu, mugimendu batzuk arraroak zaizkigu, agian desatseginak, edo ulergaitzak, eta hankagorriak gutxienera ezerosotasuna perzibitzen du. Zergatik egiten dute irri sei hilabeteko umeek? Umorea garatu dutelako? Edo irri eginda inguruko arreta lortzen dutelako, imitazioz helduek irri batekin erantzuten diotelako eta haien artean jolas edo komunikazio positiboa sortzen delako? Ez dago gizartetik kanpo hazitako umerik, ez nortasuna adierazteko gizartetik kanpo garatutako modurik.

"Berak nahi duena izango da", ados, demagun "barra libre" bat daukagula gure etxeko paradisuan, edo arropategi amaiezin bat umeak uneoro nahi duen *outfita* aukeratu dezan bere barrena adierazteko. Gurasook erlaxatzen bagara eta une batez erantzuten baditugu bakoitzak plazara ateratzen duen kamisetako aldarria eta bere etxearen bertsio ofiziala –"gureak lehen egunetik eta beti gau osoa egin du lo" eta tar-tar-tar–, bakoitzak gure buruari aitortu diezaiokegu gure ondorengoen zein hautuk edo haien izaera adierazteko zein moldek egiten diguten atximur sabelean. Atximur horrek gure buruaz hitz egiten digu, gure nahiez, gure uste eta sinesmen sendonez, gure beldurrik larrienez... Jende "matxista" edo "normatibo"en atximurra erraz seinalatuko genituzke: "Bere alabak galtzak, ile motza, jarrera ausarta eta lotsagabea, ekimena, kirolerako anbizioa izatea gaizki darama, begira nola eragiten duen guraso horrek gaztetxoarengan, erreprimitzen, gizarteko araua indartzen eta erreproduzitzen".

Baina ARGIA ez dugu jende horrek irakurtzen. Jende kontzientziaduna gara, generoaz hausnartu dugu, edozein pertsonak, hankartean edozein genital izanik ere, edozein aukera egin ahal izan dezan ari gara eguneroko lanean. Beraz? Guri ez digute gure ondorengoen erabakiek eta izaera islatzeko moduek atximurrik sortzen sabelean? "Barra eta arropategia libre, maitia"? Alabak beti arrosaz eta gorputza markatuz jantzi nahi duenean ere bai? Semeak egun osoa futbolearen ematen duenean ere bai? Alabak flekiloa eta melena gero eta luze eta lisoagoa daramatzanean ere bai? Semea ahoz beharrean beste umeekin kontaktu bidez erlaxatzen denean ere bai, edo ahozko adierazkortasun kamutsa eta zabarra duenean ere bai? "Barra libre, maitia", baita genero arauak eta Disney-k eta gizarte matxista normatibo honek bultzatutako horixe aukeratzen duzanean ere?

Atzerakoitzat ditugun pertsonen haien seme-alabei uneoro genero araua exigitzen dietela uste dugu. Baina gure burua aurrerakoitzat dugunok gure seme-alabak uneoro genero arautik irtetea txalotzen badugu, gure etxean arau bat sortzen ari gara. Biak dira arau, eta txarrena da biak dabiltzala esterotipo edo marra gorri beraren bueltan. Sabelean sentitzen ditugun atximurra aukera paregabeak dira heldu bakoitzak gure izaera, sinesmen, beldur eta abarrez hausnartzeko. Onartzen al ditut genero adierazpide guztiak? Zeintzuk jartzen naute urduri? Benetan barra libre eta arropategi amaiezina guztiontzat eta aniztasuna nahi baditugu, heldu bakoitzak badugu lana, genero adierazpide guztiakin adiskidetzen. Gizarteko genero arau hegemonikoa jarraitzen duten adierazpide horiekin ere bai, maitia. ●